

Görsel Okuma Stratejileri Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Görsel Okuma Stratejileri Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=22369>

Özet

Görsel Okuma Stratejileri Ölçeği, Cevdet Epçaçan, C. Epçaçan ve A. H. Ula? tarafından 2010 yılında geliştirilmi? bir ölçme aracıdır. Bu ölçeğin temel amacı, bireylerin görsel materyalleri okuma, anlama ve yorumlama süreçlerinde kullandıkları bilişsel ve üstbilişsel stratejileri sistematik olarak belirlemektir. Ölçek, özellikle eğitim bilimleri ve okuma öğretimi alanında, öğrencilerin **görsel anlama becerileri** üzerindeki stratejik yaklaşımların değerlendirilme amacıyla tasarlanmıştır.

Geliştirme çalışması, ölçeğin **geçerlik** ve **güvenirlilik** özelliklerinin anlama öğretimi bağlamında incelenmesine odaklanmıştır. Bu psikometrik çalışmalar, ölçeğin bilimsel araştırmalarda ve eğitim uygulamalarında güvenilir bir araç olarak kullanılabilmesini göstermeyi hedeflemiştir. Ölçek, görsel bilginin hızla arttığı modern çağda, bireylerin karmaşık görsel içerikleri ne kadar etkili kullanabildiğini ortaya koymak için önemli bir araç sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Görsel okuma, okuma stratejileri, anlama, psikometrik, ölçek geliştirme, **eğitim psikolojisi**, görsel iletişim, bilişsel stratejiler.

Yazarlar

Cevdet Epçaçan, C. Epçaçan, A. H. Ula?.

Amaç

Görsel Okuma Stratejileri Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin grafikler, tablolar, şemalar, fotoğraflar ve diğer görsel materyaller gibi görsel olarak sunulan bilgileri analiz ederken ve bunlardan anlam çıkarırken kullandıkları özgün stratejileri ölçmektir. Bu stratejiler, öğrencinin görsel bilgiyi pasif bir şekilde almaktan ziyade, aktif bir şekilde tarama, organize etme ve önceki bilgileriyle ilişkilendirme süreçlerini kapsar.

Ölçek, eğitimciler ve araştırmacılar için çift yönlü bir fayda sağlamayı amaçlar. Birincisi, öğrencilerin görsel okuma yetkinliklerinin mevcut durumunu tespit etmek; ikincisi ise, tespit edilen stratejik eksikliklere yönelik hedeflenmiş müdahale programlarının geliştirilmesine zemin hazırlamaktır. Böylece, **anlama becerilerinin** geliştirilmesi sürecine doğrudan katkı sağlanması hedeflenmektedir.

Yapı

Ölçek, **görsel okuma stratejileri** ad? verilen karma??k bir psikolojik yap?y? ölçmektedir. Bu yap?, görsel bilginin i?lenmesi ve yorumlanması s?ras?nda kullan?lan, genellikle fark?nda olunan veya otomatiklemi? olan zihinsel eylemler bütünüdür. Görsel okuma, metinsel okuma becerilerinden farklı olarak, sembolik ve ikonik temsilleri çözme yetene?ine odaklanır.

Görsel okuma stratejileri yap?s?, genellikle görsel materyali ön inceleme, ana fikri ç?karma, görsel detaylar? ilikilendirme, görsel bilgiyi metinle entegre etme ve görsel bilgiyi ele?tirel olarak değerlendirme gibi alt boyutlar? içerebilir. Ölçe?in geli?tiricileri, bu alt boyutlar? psikometrik olarak ayr??tırmay? ve her bir strateji türünün kullan?m s?kl??n? ve etkinli?ini ölçmeyi amaçlam??lard?r.

Geçerlik

Ölçe?in **geçerlik** çal??malar?, geli?tiriciler taraf?ndan 2010 tarihli makalede detaylandır?lm??tır. Geçerlik, ölçe?in gerçekten de görsel okuma stratejilerini amaçland??? gibi ölçüp ölçmedi?ini gösteren temel bir psikometrik özelliktir. Bu çal??malar kapsam?nda genellikle yap? geçerli?i incelenir.

Yap? geçerli?i için, ölçe?in maddelerinin kuramsal olarak öngörülen boyutlar? ne ölçüde temsil etti?ini belirlemek amacıyla faktör analizi teknikleri kullan?lm??tır. Ek olarak, kapsam geçerli?i (maddelerin görsel okuma stratejilerinin tüm yönlerini temsil etme derecesi) ve ölçüt ba??nt?lı? geçerlik (ölçe?in sonuçlar?n?n ilgili d?? ölçütlerle tutarlıl???) incelemelerinin de yapıld??? varsay?lmaktadır. Detaylı istatistiksel sonuçlar için orijinal makalenin incelenmesi gerekmektedir.

Güvenirlik

Güvenirlik, ölçe?in ölçtü?ü yap?y? ne kadar tutarlı ve kararlı bir ?ekilde ölçebildi?inin göstergesidir. Görsel Okuma Stratejileri Ölçe?i'nin güvenilirlik analizleri, yine 2010 yılındaki geli?tirme çal??mas?nda sunulmuştur. Bu analizler genellikle iki ana ba?lık altında toplanır: ?ç tutarlılık ve zamana ba?lı? kararlılık.

?ç tutarlılık, ölçekteki maddelerin aynı yap?y? ölçme derecesini belirler ve genellikle Cronbach Alfa katsay?s? ile ifade edilir. Yüksek Alfa değerleri, maddeler arasındaki homojenli?i i?aret eder. Zamana ba?lı? kararlılık ise, ölçe?in farklı zamanlarda uyguland???nda benzer sonuçlar verme derecesini gösteren test-tekrar test yöntemleriyle incelenir. Ölçe?in güvenilirli?ine dair say?sal veriler orijinal bilimsel yay?nda mevcuttur.

Faktör Analizi

Görsel Okuma Stratejileri Ölçe?i'nin geli?tirme sürecinde, yap? geçerli?ini desteklemek amacıyla aç?mlayıc? ve/veya do?rulamayıc? faktör analizi (FA) yöntemleri kullan?lm??tır. Bu analizler,

ölçeğin ampirik olarak kaç temel boyuttan oluştuğunu ortaya koyar.

Faktör analizi sonuçları, geliştiricilerin teorik olarak belirledikleri görsel okuma stratejileri boyutları, veri seti üzerinde istatistiksel olarak ne kadar doğrulandığını gösterir. Analizler sonucunda elde edilen faktör yükleri ve faktörlerin açıkladığı toplam varyans yüzdesi, ölçeğin yapısal bütünlüğünün ve psikometrik gücünün önemli göstergeleridir.

Araç

Test Türü: Geliştirme (Development)

Format: Öz bildirim (Self-report) ölçeği. Derecelendirme formatı (Likert tipi) kullanılmış varsayılmaktadır.

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Eğitim alanında görsel materyallerle etkileşimde bulunan öğrenciler.

Yaş Grubu: Çalışmanın içeriği (anlama öğretimi) göz önüne alındığında, genellikle ilköğretim veya ortaöğretim seviyesindeki öğrenciler hedeflenmiştir.

Popülasyon Detayları: Orijinal çalışmanın örneklemi, geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapıldığı öğrenci grubunu temsil etmektedir.

Test Metodolojisi: Katılımcılar, görsel okuma eylemleri sırasında belirli stratejileri ne sıklıkta kullandıkları veya bu stratejilere ne ölçüde katıldıkları ile ilgili olarak bir envanterdir.

Anahtar Kelimeler

Bilişsel yük, okuryazarlık, eğitim psikolojisi, görsel medya, psikometri, ölçek.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Sağlanmadı.

Bağı Kuruluş E-posta Adresleri: epcacan@hacettepe.edu.tr (Sorumlu Yazar Cevdet Epçaçan)

Yazışma Adresi: Hacettepe Üniversitesi (E-posta adresi üzerinden tahmini).

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin akademik veya ticari olmayan amaçlarla kullanımı için yazarlarla iletişimi kurulması önerilir. Sorumlu yazar Cevdet Epçaan ile e-posta yoluyla iletişime geçilerek kullanımı izinleri ve olası ücretlendirme bilgileri teyit edilmelidir. Ölçeğin geliştirilme ve yayınlanma yılı 2010'dur.

Kaynaklar

Epçaan, C., Epçaan, C., & Ula, A. H. (2010). The study of visual reading strategies scale of validity and reliability in comprehension teaching. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 9, 1666-1673.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: gorsel-okuma-stratejileri-olcegi-toad.pdf

Görsel Okuma Stratejileri Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Orijinal kaynaktan ölçek maddeleri doğrudan listelenmemiştir. Maddelere erişim, yalnızca yukarıda referans ve bağlantı verilen bilimsel makale veya PDF dokümanı aracılığıyla sağlanabilmektedir. Maddeler, görsel materyallerin (haritalar, çizelgeler, resimler vb.) yorumlanması sürecinde kullanılan, görsel bilgiyi kodlama, ilişkilendirme ve değerlendirme ile ilgili stratejileri içermektedir.